

Міністерство освіти України
Державна академія легкої промисловості України

На правах рукопису

УДК 67/68 : [338.138.45 : 658]

ХОМЯК Світлана Миколаївна

**Організаційно-економічні проблеми підвищення
ефективності виробництва підприємств легкої
промисловості
(на прикладі взуттєвої промисловості України)**

05.19.06 + 08.07.01

Спеціальність 05.02.21-

Організація виробництва

(легка промисловість)

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата технічних наук**

КИЇВ - 1997

Дисертація є рукописом

Робота виконана в Державній академії легкої промисловості України

Науковий керівник : доктор технічних наук, професор Рожок В.Д.

Офіційні опоненти : доктор технічних наук, професор,
заслужений працівник народної освіти України
Нестеров В.П.
кандидат технічних наук, доцент
Йохна В.А.

Провідна організація : Інститут економіки НАН України

Захист дисертації відбудеться " 2 " липня 1997 р. о 11 годині на засіданні спеціалізованої Ради Д. 01.17.02 в Державній академії легкої промисловості України за адресою : 252011, Київ -11, вул. Немировича-Данченка, 2

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Державної академії легкої промисловості України

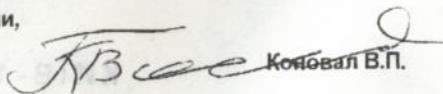
Відгуки на автореферат в двох примірниках завірені печаткою, просимо надсилати до Спеціалізованої Ради.

Автореферат розіслано "30" травня 1997 року.

Учений секретар Спеціалізованої Ради

Заслужений працівник освіти України,

доктор технічних наук, професор

 Ковал В.П.

ЛННБ України ім.В.Стефаніка

00737924 (W)

Загальна характеристика роботи.

Актуальність теми. В умовах здійснюваних в даний час в Україні економічних перетворень змінюється орієнтація діяльності підприємства. Головним завданням стає робота на споживача, задоволення всіх його потреб. Формування ринкових відносин і необхідність ефективної роботи підприємств потребує знаходження нових підходів до вирішення організаційно-економічних проблем діяльності підприємства. Під ринковими відносинами розуміємо таку систему економічних взаємовідносин, що складаються між суб'єктами та об'єктами ринку в процесі виробництва, обертання та розподілу товару, а також руху грошових коштів, при якій підприємство має повну самостійність у вирішенні усіх питань і несе повну відповідальність за результати своєї діяльності. Особливості вирішення проблем визначаються специфікою виробництва. У зв'язку з цим потребують вирішення наступні проблеми організації виробництва: вибір раціональних форм організації виробничих процесів, оптимізація виробничої програми підприємства та його підрозділів, визначення ефективних напрямків технічного і технологічного розвитку, удосконалення методів оперативного управління виробництвом, розробка ефективних методів управління виробництвом, розробка ефективних шляхів мотивації праці. Дослідженням даних проблем займається багато вчених-економістів і практиків. Але, внаслідок їх широти, деякі питання недостатньо досліджені, не мають належної практичної реалізації на підприємствах взуттсвої промисловості. Крім того, деякі питання потребують нових підходів до їх

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

вирішення у зв'язку з переходом до ринкової економіки. Це стосується обґрунтування факторів, що впливають на форму організації виробництва, вибору раціональної форми організації виробництва на взуттєвих підприємствах, формування оптимальної виробничої програми з використанням маркетингових досліджень, мотивації праці робітників та ін.

Актуальність цих проблем, необхідність теоретичних розробок і практичного вирішення у мовах ринкових відносин стосовно специфіки взуттєвої промисловості зумовили вибір теми дисертаційної роботи і основні напрямки досліджень.

Мета роботи. Метою дисертаційної роботи є дослідження організаційно-економічних проблем підвищення ефективності виробництва підприємств взуттєвої промисловості, розробка підходів, методів їх вирішення в умовах ринкової економіки.

Для досягнення цієї мети в дисертаційній роботі поставлені і вирішені такі основні завдання:

- виявлені сучасні організаційно-економічні проблеми підвищення ефективності виробництва підприємств взуттєвої промисловості;
- визначені фактори, що впливають на форму організації виробництва;
- запропоновані для впровадження на взуттєвих підприємствах прогресивні форми організації виробництва ;
- розроблена методика вибору раціональної форми організації виробництва для взуттєвих підприємств, яка більш повно враховує особливості функціонування підприємств в ринкових умовах;
- обґрунтовані теоретичні положення формування виробничої програми підприємства в умовах ринку;
- запропонована схема організації виробництва продукції в ринкових умовах;
- розроблена методика обґрунтування виробничої програми на підприємствах галузі з використанням маркетингових досліджень та з урахуванням ризику;
- побудовані математичні моделі мотивації праці відповідно з теоріями Герцберга та Врума;
- розроблені рекомендації щодо удосконалення мотивації праці робітників.

Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження являються організаційно-економічні проблеми підвищення ефективності виробництва підприємств вуглетької промисловості в умовах ринкової економіки.

Об'єктом дослідження є виробничий процес і організація виготовлення продукції на вуглетьких підприємствах в умовах ринкових відносин.

Методологічна основа і методи досліджень. Теоретико-методологічну основу дисертаційної роботи становлять праці вітчизняних і закордонних економістів з питань організації виробництва, а також підвищення ефективності виробництва підприємств легкої промисловості. Використані законодавчі акти України, довідкові і нормативні матеріали загальнодержавного і галузевого рівнів, звітно-статистичні дані підприємств, періодична література з даної теми. При вирішенні поставлених завдань використані комплексний і системний підходи, техніко-економічний і порівняльний аналіз, ранжування і експертні оцінки, метод групування, економіко-статистичні методи, метод лінійного програмування.

Наукова новизна. Наукову новизну дослідження характеризують такі теоретико-методологічні і прикладні результати:

- запропонована класифікація факторів, що впливають на форму організації виробництва;
- запропонований підхід до обґрунтування раціональної форми організації виробничих процесів на вуглетьких підприємствах з урахуванням чистої поточної вартості інвестицій та грошових надходжень;
- розроблена методика вибору раціональної форми організації виробництва на підприємствах галузі, яка враховує етап освоєння організаційної форми;
- запропонована методика обґрунтування виробничої програми вуглетького підприємства на основі маркетингових досліджень;
- при обґрунтуванні виробничої програми запропоновано враховувати ризик зміни попиту на основі послідовно виконуваних оптимізаційних розрахунків;
- побудовані математичні моделі мотивації праці згідно з теоріями Герцберга та Врума.

Практична цінність результатів досліджень полягає в комплексній і прикладній спрямованості теоретичних розробок і визначається тим, що використання пропонованих в роботі методик, висновків і рекомендацій сприяє підвищенню ефективності виробництва підприємств взуттєвої промисловості. Розроблена методика вибору раціональної форми організації виробництва дозволяє достовірно, враховуючи специфіку галузі, визначити ту форму, яка в конкретних умовах виробництва взуття принесе максимальний прибуток за весь життєвий цикл з урахуванням чистої поточної вартості грошових потоків. Запропонована методика визначення виробничої програми підприємства з урахування маркетингових досліджень дозволяє з більшою точністю і надійністю ще на стадії планування вибрати такий асортимент продукції, що випускається, який потім з заданою долею вірогідності і ризику забезпечить отримання підприємством максимального маржинального прибутку. Застосування на підприємстві математичних моделей мотивації праці дозволить кількісно оцінити частку трудового потенціалу робітника, що реалізується та розробити напрямки, задоволення потреб робітників, що призведе до підвищення зацікавленості робітників у випуску висоякісної і необхідної споживачеві продукції. Усе це дозволяє значно підвищити ефективність підприємств взуттєвої промисловості. Запропоновані розробки пройшли апробацію на Київському промислово-торговому взуттєвому підприємстві "Київ", акціонерному товаристві "КІСПО".

Основні результати теоретичного і методологічного характеру використовуються в навчальному процесі в Державній академії легкої промисловості України.

Апробація роботи і публікації. Основні наукові і практичні результати доповідались, обговорювались і отримали позитивну оцінку на науково-практичних конференціях; республіканській науково-практичній конференції "Проблеми взуттєвої промисловості України" (м.Київ, 1996 р.), наукових і науково-методичних конференціях Державної академії легкої промисловості України (м.Київ, 1994-97 р.р.). За результатами проведених досліджень опубліковано 10 робіт, в яких відображено основний зміст роботи.

Структура і об'єм роботи. Дисертація складається із вступу, чотирьох глав, загальних висновків і пропозицій, додатків; робота викладена на 142 сторінках машинописного тексту, в тому числі : 14 таблиць, 18 малюнків, 3 додатки. Список літератури вкочає 132 найменування.

У вступі обгрунтовано актуальність теми, подано короткий аналіз стану проблеми, сформульовано мету та шляхи її досягнення, виділені наукова новизна та практична значимість одержаних результатів.

У першій главі: "Особливості організаційно-економічних проблем підвищення ефективності виробництва підприємств взуттєвої промисловості України в ринкових умовах" аналізується стан галузі та визначаються основні тенденції її розвитку . Особлива увага звертається на визначення проблем організації виробництва в умовах ринку. З урахуванням цього сформульовані мета і завдання досліджень.

У другій главі:"Удосконалення організації виробництва на взуттєвих підприємствах" зроблено групування факторів, що впливають на форму організації виробництва, встановлений взаємозв'язок факторів виробництва з переважаючими у галузі формами. Розроблена методика вибору раціональної форми організації виробництва на підприємствах взуттєвої промисловості в умовах ринкових відносин.

У третій главі: "Оптимізація виробничої програми підприємства в умовах ринку" розглянуті етапи формування виробничої програми взуттєвого підприємства, запропонована схема організації виробництва продукції підприємством в ринкових умовах. Розроблена методика обгрунтування виробничої програми взуттєвого підприємства на основі маркетингових досліджень та з урахуванням ризику.

У четвертій главі "Проблеми мотивації праці робітників на підприємстві" запропоновані математичні моделі теорії мотивації.Розроблені рекомендації щодо вдосконалення мотивації праці робітників.

У заключній частині сформульовано основні висновки, одержані в результаті досліджень.

Зміст роботи

У вступі обгрунтована актуальність теми, сформульовані мета та завдання дослідження, виділені наукова новизна та практична значимість, відображений рівень реалізації результатів досліджень.

У першій главі розглянутий нинішній стан взуттєвої промисловості України. Визначені основні причини, що призвели до погіршення стану галузі. Серед них : недосконала законодавча база країни, розрив зв'язків між суміжниками, криза неплатежів, дефіцит необхідної сировини та матеріалів, використання у виробництві морально та фізично зношеного обладнання і т.ін.

Особлива увага в роботі приділяється проблемам організації виробництва. Для того, щоб виділити основні проблеми організації, що потребують вирішення в умовах переходу до ринкової економіки, використовується системний підхід. В основі підходу лежить принцип розгляду проблеми як єдиного цілого , як системи.

Таким чином, системний підхід передбачає розгляд складної проблеми як сукупності взаємопов'язаних частин.

Були виділені такі організаційно-економічні проблеми , що потребують нових підходів до вирішення : вибір раціональної організаційної форми виробничого процесу, обгрунтування виробничої програми підприємства, розробка ефективних методів мотивації праці.

Вивченням і вирішенням цих проблем займається багато відомих спеціалістів, але в умовах ринкових відносин потрібні нові підходи і методи їх вирішення.

Проведений аналіз дозволив конкретизувати мету та визначити завдання подальших досліджень.

Друга глава присвячена удосконаленню вибору форми організації виробництва на підприємствах взуттєвої промисловості.

Від вибору форми організації виробництва (ФОВ) значною мірою залежить ефективність діяльності підприємства в умовах ринкових відносин, його конкурентоспроможність. На вибір ФОВ впливає багато факторів , але серед

спеціалістів, які займаються вивченням цього питання, немає єдиної думки щодо їх класифікації.

В результаті проведеного спеціального обстеження окремих підприємств вуглевої промисловості України нами виділені такі групи факторів:

1. Організаційні:

- 1.1. тип виробництва ;
- 1.2. спеціалізація підприємства ;
- 1.3. організація роботи виконавців ;
- 1.4. організація контролю за виконанням операцій .

2. Технічні :

- 2.1. ступінь механізації і автоматизації виробничого процесу ;
- 2.2. рівень спеціалізації застосованого технічного обладнання ;
- 2.3. тип транспортного пристрою.

3. Технологічні:

- 3.1. асортимент виробів, що випускаються;
- 3.2. порядок розміщення обладнання ;
- 3.3. метод кріплення пізу взуття ;
- 3.4. нормативи виконання технологічних операцій .

Фактори	Ознаки класифікації	Переважаючі ФОВ
Організаційні 1. Тип виробництва	1.1 масове 1.2 серійне 1.3 одиничне	СКП, БКП МКП, ПВР неконвєсна, ПСР, РІНК
2. Рівень спеціалізації (родова ознака)	2.1 дитяче взуття 2.2 чоловіче взуття 2.3 жіноче взуття	СКП СКП, ВРП, БКП, ПВР СКП, ВРП, БКП, ПВР
3. Організація роботи виконавців	3.1 один робітник обслуговує одну машину 3.2 багатостаночна	СКП, ВРП, БКП, ПВР можна використовувати РІНК
4. Організація контролю	4.1 неперервний 4.2 централізований 4.3 вибірковий	СКП, ВРП, БКП ДОД СКП, ВРП, БКП, ДОД
Технічні 1. Ступінь механізації та автоматизації виробничого процесу	1.1 високий 1.2 середній 1.3 низький	ПВР, можна використовувати АМІР, РІНК СКП, ВРП, ПВР неконвєсна
2. Рівень спеціалізації використовуваного технологічного обладнання	2.1 широкий 2.2 вузький	БКП, можна використовувати РІНК СКП
3. Тип використовуваного транспортного пристрою	3.1 горизонтально-замкнутий 3.2 вертикально-замкнутий 3.3 стрічковий	ВРП, СКП СКП ПВР
Технологічні 1. Асортимент продукуваних виробів	1.1 вузький 1.2 широкий	СКП БКП, ПВР
2. Порядок розміщення технологічного обладнання	2.1 відповідно до технологічного маршруту 2.2 будь-який	СКП, БКП, ВРП, можна використовувати РІНК ПВР
3. Метод кріплення низу взуття	3.1 литтєвий 3.2 вулканізації 3.3 клейовий 3.4 цвяховий	СКП, ВРП СКП, ВРП СКП, БКП, ВРП СКП, ВРП

Табл.1. Вплив факторів на вибір ФОВ

В табл.1 показаний встановлений взаємозв'язок факторів з формами організації виробництва.

У таблиці використовуються такі скорочення :

СКП- спеціалізований конвеєрний потік ;

БКП - багатоасортиментний конвеєрний потік;

ПВР - потоки з вільним ритмом ;

ДОД - потік з вільним ритмом типу "диспетчер- операція - диспетчер";

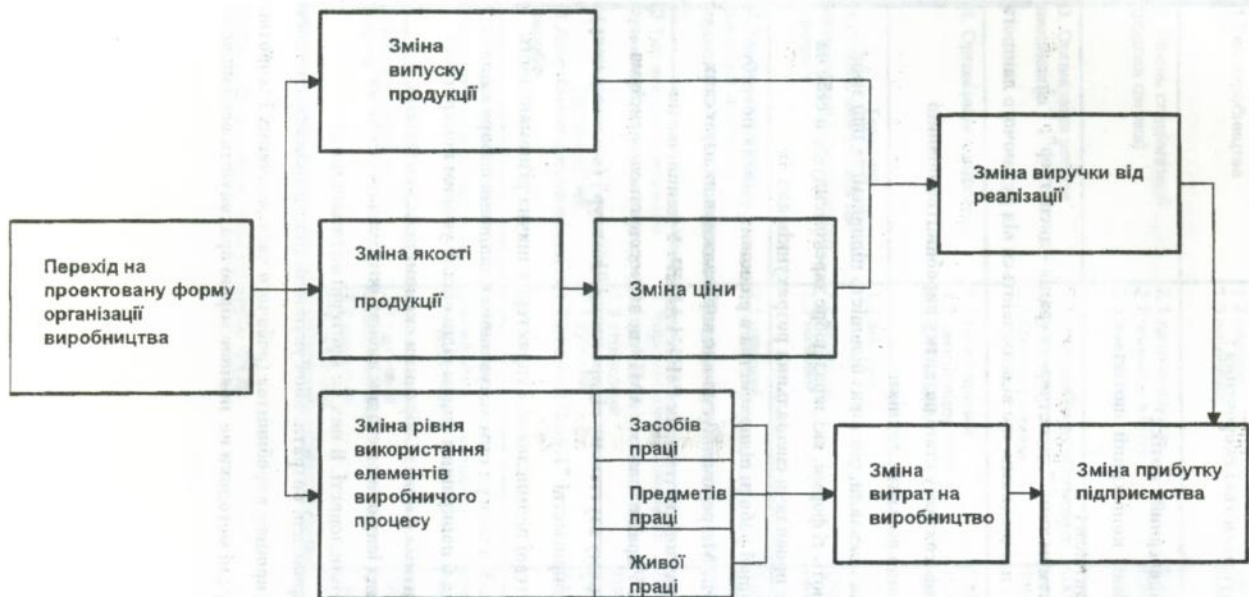
ВРП - конвеєрний потік з площадками, що відключаються від рухаючого ланцюга

Організаційні форми на кожному етапі розвитку виробництва повинні відповідати сучасному рівню розвитку техніки .

Проведені дослідження показали, що зараз більшість підприємств при зміні ФОВ в основному копіюють ті форми, які зараз добре зарекомендували себе на інших підприємствах , не проводячи спеціальних розрахунків для їх обґрунтування. Для успішної роботи підприємства в ринкових умовах потребує впровадження нових ФОВ. Ми рекомендуємо для впровадження на взуттєвих підприємствах такі прогресивні системи, як РІНК і АМІР. У даний час на взуттєвих підприємствах України система АМІР не застосовується, а система РІНК працює на Донецькому взуттєвому підприємстві "Контур" (в одному цеху) та на Житомирському підприємстві "Крок".

Для підприємств взуттєвої промисловості характерна значна різноманітність форм організації потоків. У зв'язку з цим актуальним є завдання вибору такої організаційної форми, яка б найкращим чином відповідала умовам конкретного виробництва та була б оптимальною за обраними економічними критеріями.

У главі зроблений огляд існуючих методик вибору оптимальної ФОВ на підприємствах легкої промисловості. В них як критерій оптимальності використовуються або приведені витрати, або сукупність показників ефективності використання елементів процесу виробництва (робочого часу, основних і зворотних коштів). На нашу думку , ці методики не повною мірою враховують особливості

Мал. 1 Фактори, які впливають на зміну прибутку при переході на проєктовану ФОВ

функціонування підприємств в умовах ринку. У зв'язку з цим в роботі розроблена методика вибору оптимальної ФОВ на підприємствах галузі.

Ця методика складається з п'яти етапів:

На першому етапі складають перелік усіх організаційних форм, які теоретично можуть бути використані в умовах конкретного виробництва.

На другому етапі розраховують можливі відхилення прибутку від проектного рівня у період освоєння (для кожної нової організаційної форми) . Зміна прибутку на етапах 2 і 3 розраховується відповідно до схеми, що показана на мал.1.Вважається, що такі відхилення можуть виникати внаслідок тимчасових змін в обсягах випуску та якості продукції, а також рівня використання елементів процесу виробництва . Оскільки період освоєння може займати від 3 до 6 місяців, відхилення прибутку можуть виявитися значними та суттєво вплинути на вибір ФОВ.

Третій етап - розрахунок проектних додаткових прибутків підприємства після повного освоєння кожної нової ФОВ у порівнянні з базовим варіантом. Додаткові прибутки можуть бути отримані за рахунок змін у собівартості продукції, її ціни та обсягів випуску. Якщо прогнозується варіація проектної ціни або випуску протягом життєвого циклу, цю варіацію необхідно врахувати.

Завданням четвертого етапу є розрахунок економічної ефективності по варіантах організаційних форм потоків.

Розраховується чиста поточна вартість очікуваних грошових потоків (NPCF):

$$NPCF = \sum_{t=t_H}^{t_K} \Pi_t \times \alpha_t,$$

де Π_t – очікуваний додатковий грошовий потік надходжень в t -ому періоді, що складається з приросту прибутку в результаті впровадження нової ФОВ (як в період освоєння так і в період виходу на проектну потужність), а також амортизації додаткових капітальних вкладень;

α_t – коефіцієнт дисконтування;

$$\alpha_t = \frac{1}{(1+K)^{t-t_H}},$$

де t_H, t_K – період початку і закінчення життєвого циклу нової ФОВ;
 K – норма дисконту (відсоток плати за капітал, що вкладається).

Визначається чиста поточна вартість інвестицій (NPI), необхідних для переходу на нову ФОВ:

$$NPI = \sum_{t=I_H}^{I_K} I_t \times \alpha_t,$$

де I_t – інвестиції на впровадження нової ФОВ в періоді t .

Ефективність переходу до нової організаційної форми оцінюється за допомогою показників чистої нинішньої вартості ($NPV = NPCF - NPI$) або індекса прибутковості ($PI = \frac{NPCF}{NPI}$).

Розраховується також норма внутрішньої віддачі (IRR):

$$\sum_{t=I_H}^{I_K} \frac{\pi_t}{(1+IRR)^{t-H}} = \sum_{t=I_H}^{I_K} \frac{I_t}{(1+IRR)^t}$$

Термін окупності ФОВ (PO):

$$PO = \frac{NPI}{NPCF}$$

Оптимальна ФОВ обирається на п'ятому етапі за критеріями максимізації NPV , PI , IRR або PO відповідно до можливостей та намірів підприємства.

Третя глава присвячена обґрунтуванню виробничої програми підприємства в умовах ринкової економіки.

Головним завданням кожного підприємства є випуск продукції, що відповідає запитам споживачів щодо кількості, асортименту і якості, враховуючи при цьому реальні можливості виробництва і необхідність забезпечення високих фінансових результатів.

Для вирішення цього завдання підприємство розробляє виробничу програму.

Практика, що склалася у вітчизняній економіці, коли товар спочатку виробляється, а потім продається в ринкових умовах абсолютно неприйнятна.

Основне призначення підприємства характеризується ланцюгом, показаним на мал.2.

виробництво ← продукція, послуги ← потреби споживачів

Мал.2. Порядок організації діяльності підприємства при формуванні асортименту

Згідно з підходами, які прийняті в сучасній ринковій економіці, розробка виробничої програми підприємства повинна починатися з маркетингового аналізу, тобто з детального

вивчення потенціальних ринків збуту продукції. Беручи до уваги зарубіжні рекомендації, а також досвід вітчизняних підприємств перед нами розроблена схема організації виробництва продукції взуттєвими підприємствами в ринкових умовах (мал.3).

У главі зроблений огляд існуючих методів обґрунтування виробничої програми підприємств легкої промисловості, але в нових економічних умовах вони не завжди виявляються досить ефективними, головним чином через недостатню визначеність щодо розміру потенційного попиту на продукцію.

Враховуючи це, в роботі розроблена методика обґрунтування виробничої програми підприємства в умовах ринкових відносин, що складається з семи етапів.

На першому етапі у кожному виробничому потоці проводиться експертна оцінка споживчого рівня запланованих до випуску моделей взуття - $W_{\mu j}$ (де μ - потік, j - модель взуття, $j = \overline{1, G_{\mu}}$).

Вибирається базова модель, яка найбільш близька до середнього по потоку споживчого рівня :

$$\overline{W}_{\mu} = \frac{\sum W_{\mu j}}{G_{\mu}} \rightarrow W_{\mu}^{\delta}$$

На другому етапі за допомогою анкет вивчається попит на базову модель. На основі отриманої в ході анкетування інформації вивчається середнє значення попиту на базову модель (\overline{Q}), а також показники дисперсії ($D\overline{Q}$), середнього квадратичного відхилення (σ) та коефіцієнта варіації (v).

На третьому етапі визначається інтервал ($\overline{Q} \pm 3\sigma$), в який з імовірністю 99,7% попаде фактичне значення попиту. Цей інтервал розбивають на d рівних зон. Для кожної зони визначають медіанне значення попиту, а також імовірність того, що фактичне значення попиту буде саме в цій зоні.

На четвертому та п'ятому етапах розраховують змінні витрати на одиницю продукції по кожній моделі ($C_{\mu j}$), оптові ціни окремих моделей ($\Pi_{\mu j}$), а також маржинальний прибуток для моделі ($m_{\mu j}$):

$$\Pi_{\mu j} = \Pi_{\mu}^{\delta} \frac{W_{\mu j}}{W_{\mu}^{\delta}}$$

де Π_{μ}^{δ} - оптова ціна базової моделі потоку

$$m_{\mu j} = \Pi_{\mu j} - C_{\mu j}.$$

На шостому етапі вирішується завдання оптимізації виробничої програми з використанням економіко-математичної (ЕМ) моделі, яка вміщує такі обмеження стосовно :

- обсягів виробництва з урахуванням попиту ;
- виручки від реалізації продукції;
- фонду робочого часу;
- постачання необхідних матеріалів.

Цільова функція - максимізація маржинального прибутку.

У задачі необхідно визначити кількість виробів кожної моделі, що мають виготовлятися у потоці кожного місяця.

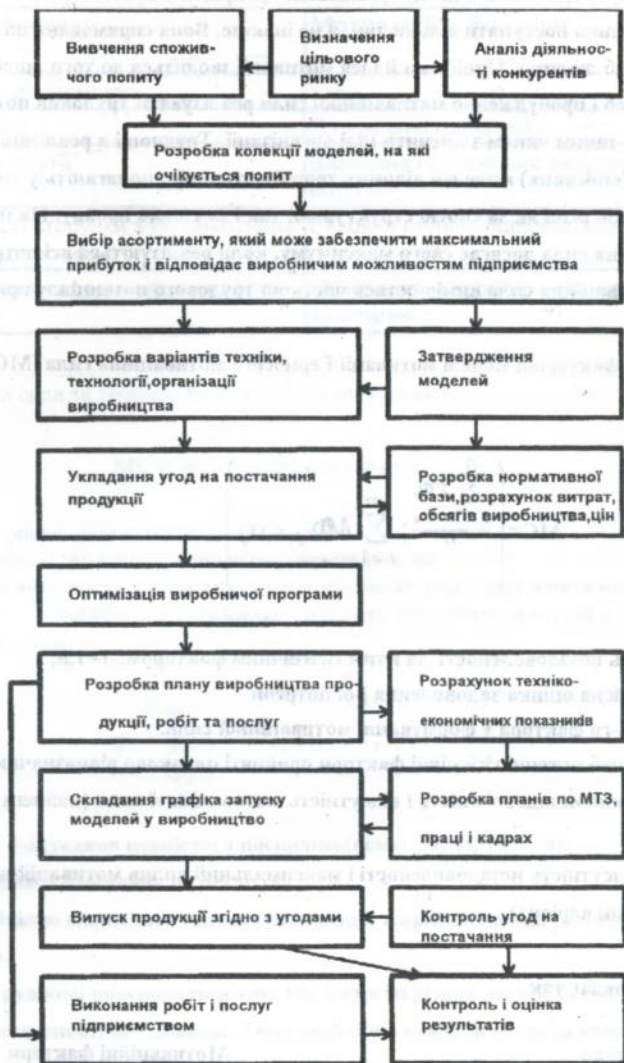
Обрання критерію оптимальності у вигляді маржинального прибутку замість звичайного обґрунтовується тим, що підприємство у плановому періоді не буде змінювати виробничі потужності, а це фактично означає, що сума постійних витрат потоку є сталою. Тоді головним завданням стає обрання такої виробничої програми, яка дозволить компенсувати постійні витрати і отримати якомога більший прибуток. Маржинальний прибуток дозволяє ефективно вирішити це завдання Використання ж звичайного прибутку призведе до того, що сума призначена на покриття постійних витрат буде змінюватись пропорційно обсягу виробництва. Це може спотворити оцінку очікуваного прибутку і спричинити хибні висновки. Виконується d розрахунків для кожного імовірного значення попиту. В результаті отримується d варіантів виробничої програми, причому кожен варіант характеризується певною імовірністю.

На останньому етапі формується розподіл імовірностей маржинального прибутку. За характером цього розподілу можна зробити висновок про ступінь ризику виробничої діяльності. Також можна виділити більш або менш стабільні щодо зовнішніх умов групи асортименту.

В результаті підприємство отримує основний варіант виробничої програми, зорієнтований на найбільш вірогідні значення попиту, а також запасні варіанти, які являють собою рекомендації щодо зміни робочої програми у випадку, коли за результатами перших продаж буде спостерігатись зміна попиту стосовно найбільш імовірного рівня.

Модель пройшла експериментальну перевірку на матеріалах Київського промислово-торгового об'єднання "Київ".

У четвертій главі розглянуті проблеми мотивації праці робітників на підприємстві. Успіх підприємства все більше залежить від того, якою мірою всі

Мал.3 Схема організації виробництва продукції підприємством в ринкових умовах

працівники прагнуть досягнення цілей організації. Це прагнення є мотивуюча сила, спонукаюча робітника поступати тільки так, а не інакше. Вона спрямована на задоволення потреб людини. Проблема й ідея мотивації зводиться до того, щоб через задоволення потреб і пробудження мотиваційної сили реалізувати трудовий потенціал всіх працівників і таким чином здійснити цілі організації. Труднощі в реалізації концептуальних (описових) моделей відомих теорій мотивації, полягають у тому, що потреби працівників різні як за своєю структурою, так і за силою прояву. На нашу думку, мотиваційна сила досягає свого максимуму, коли реалізуються всі потреби працівника. Мотиваційна сила вимірюється часткою трудового потенціалу працівника, яка реалізується.

Так, для двофакторної моделі мотивації Герцберга мотиваційна сила (МС) визначається :

$$МС = \left(\frac{\sum_{i=1}^n \Gamma\Phi_i}{n} ; \sum_{j=1}^m M\Phi_j \times \alpha_j \right),$$

де $\Gamma\Phi_i$ - рівень незадоволеності за і-тим гігієнічним фактором; $i=1, n$;

$M\Phi$ - кількісна оцінка задоволення j-ої потреби

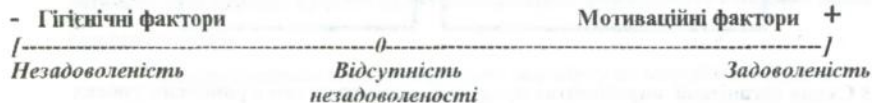
α_j - значення j-го фактора у формуванні мотиваційної сили.

У першому наближенні гігієнічні фактори прийняті однаково рівнозначними.

МС=(-1;0) - повна незадоволеність і відсутність мотиваційної сили (найнегативніший варіант);

МС=(0;1) - відсутність незадоволеності і максимальний вплив мотиваційних факторів (найсприятливіший варіант).

Графічно це виглядає так :

Гігієнічні фактори	Мотиваційні фактори
1. Політика підприємства	Успіх
2. Умови праці	Просування по службі
3. Заробітна плата	Визнання і схвалення результатів роботи
4. Міжособисті стосунки з керівництвом, колегами, підлеглими	Високий ступінь відповідальності
5. Ступінь безпосереднього контролю за роботою	Можливість творчого і ділового зростання

Мотиваційна сила за теорією Врума (теорія очікування):

$$MS = \Phi_1 \cdot \alpha_1 + \Phi_2 \cdot \alpha_2 + \Phi_3 \cdot \alpha_3$$

де Φ_1 - рівень результативності зусиль;

Φ_2 - рівень фактичного винагородження зусиль;

Φ_3 - відповідність фактично отриманого винагородження очікуваному ;

$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ - коефіцієнти, що характеризують значимість фактора у формуванні мотиваційної сили;

$$0 \leq \begin{cases} \Phi_1 \\ \Phi_2 \\ \Phi_3 \end{cases} \leq 1; \alpha_1 + \alpha_2 + \alpha_3 = 1$$

$MS=1$ - всі очікування повністю здійснились (немає розчарування);

$MS=0$ - жодне із очікувань не реалізувалось.

Необхідно відзначити, що впровадження теорії мотивації пов'язане з великими труднощами.

Ці труднощі пояснюються тим, що потреби різних людей за своєю структурою і за силою визначеності не однакові. Тому необхідно вивчати потреби кожного робітника.

Запропоновані математичні моделі пройшли апробацію на прикладі КПТОВ "Київ" та АТ "КІСПО".

Загальні висновки по роботі

- 1.Проведений аналіз фактичного стану галузі, виявлені організаційно-економічні проблеми розвитку підприємств взуттєвої промисловості в ринкових умовах.
- 2.Виявлені фактори, які впливають на форму організації виробництва, встановлені взаємозв'язки факторів з переважаючими у галузі організаційними формами.
- 3.Рекомендовані для впровадження на вітчизняних взуттєвих підприємствах прогресивні форми організації виробництва.
- 4.Здійснено аналіз існуючих підходів до вибору організаційної форми на підприємствах легкої промисловості, зроблений висновок про необхідність їх удосконалення в умовах ринкової економіки.
- 5.При виборі раціональної форми організації виробництва запропоновано враховувати витрати на стадії освоєння (по елементах виробничого процесу і внаслідок зміни випуску і якості продукції), дана кількісна оцінка впливу цих витрат на прибуток.
- 6.Розроблена методика вибору раціональної форми організації виробництва з урахуванням чистої поточної вартості інвестицій і грошових надходжень.
- 7.Обгрунтовані етапи формування виробничої програми взуттєвого підприємства з використанням маркетингових підходів.
8. Запропонована схема організації виробництва продукції підприємством в ринкових умовах.
9. Розроблена методика обгрунтування виробничої програми взуттєвого підприємства на основі маркетингових досліджень.
- 10.При обгрунтуванні виробничої програми запропоновано враховувати ризик зміни попиту на основі послідовно виконуваних оптимізаційних розрахунків.
- 11.Запропоновані напрямки удосконалення мотивації праці робітників на підприємстві.
- 12.Розроблені математичні моделі мотивації праці згідно з теоріями Герцберга і Врума, які дозволяють кількісно оцінювати частку трудового потенціала робітника, що реалізується.

Основний зміст дисертації викладений в таких наукових працях

1. Лабурцева О.І., Рожок В.Д., Хомяк С.М. Методика вибору оптимальної форми організації виробництва на підприємствах взуттєвої промисловості//Легка промисловість. - 1997. - №1, с.30
2. Лабурцева О.І., Рожок В.Д., Хомяк С.М. Методика обґрунтування виробничої програми підприємства//Легка промисловість. - 1997. - №1, с.26
3. Хомяк С.М., Рожок В.Д. Комплексне вирішення проблем удосконалення організації виробництва.- В зб.: Ювілейна наукова конференція професорсько-викладацького складу, присвячена 65- річчю заснування академії. Наукові праці. К.: 1995.-с.80
4. Лабурцева О.І., Рожок В.Д., Хомяк С.М. Вибір організаційних форм виробництва на взуттєвих підприємствах //Проблеми менеджменту в умовах переходу України до ринкової економіки. Збірник статей. ДАЛПУ, Екомен.- К.: 1997. с.63
5. Рожок В.Д., Хомяк С.М. Удосконалення планування виробничої програми та асортименту взуттєвих підприємств.- В зб.: Тези доповідей наукової конференції молодих вчених та студентів.- К.: ДАЛПУ, 1996.-с.83
6. Хомяк С.М., Рожок В.Д. Удосконалення планування виробничої програми.- В зб.: Матеріали республіканської науково-практичної конференції "Проблеми взуттєвої промисловості України"- К.: 1996.- с.30
7. Рожок В.Д., Хомяк С.М. Проблеми обґрунтування виробничої програми підприємства в умовах ринку// Проблеми менеджменту в умовах переходу України до ринкової економіки. Збірник статей. ДАЛПУ, Екомен.- К.: 1997. с.51
8. Іспірян Г.П., Хомяк С.М. Теорії мотивації в математичних моделях.- В зб.: Матеріали республіканської науково-практичної конференції "Проблеми взуттєвої промисловості України"- К.: 1996.- с.32
9. Іспірян Г.П., Хомяк С.М. Математичне моделювання теорій Герцберга з очікування . -Тези доповідей наукової конференції молодих вчених та студентів.- К.: ДАЛПУ, 1996.-с.89
10. Іспірян Г.П., Хомяк С.М. Удосконалення оплати праці і матеріального стимулювання оплати праці і матеріального стимулювання.- В зб.: Тези доповідей наукової конференції молодих вчених та студентів.- К.: ДАЛПУ, 1996.-с.94

Ключові слова

Організація виробництва, технологія взуття, ефективність, виробничий процес, модель, форма організації виробництва, попнт, дисконтовані грошові потоки, маржинальний прибуток, мотивація праці.

Резюме

Хомяк Світлана Миколаївна "Организационно-экономические проблемы повышения эффективности производства предприятий легкой промышленности(на примере обувной промышленности Украины)"

Диссертация на соискание ученой степени кандидата технических наук по специальности 05.02.21 - "организация производства".

Государственная академия легкой промышленности Украины . Киев, 1997 год.

Основные положения работы изложены в десяти публикациях . Работа содержит теоретические и экспериментальные исследования по совершенствованию организации производства, повышению эффективности производства предприятий обувной промышленности.

Разработана методика выбора рациональной формы организации производства с учетом чистой текущей стоимости денежных потоков. Предложена схема организации производства продукции в условиях рынка. Разработана методика обоснования производственной программы предприятия на основе маркетинговых исследований и с учетом риска. Предложены математические модели мотивации труда для теорий Герцберга и Врума. Приведены данные по эффективности использования результатов исследований.

Summary

Homayak Svitlana Mikolaivna.

"Organizational and economical problems of the light industry production efficiency, (footwear production efficiency)"

Dissertation to receive the degree of the Candidate of Technical Science, in speciality 05.02.21 - "Management of Production".

State Academy of Light Industry of Ukraine, Kiyiv, 1997.

The main points of the dissertation were stated and published in ten papers. The dissertation includes theoretical and experimental studies of the production management and the raising of the footwear factories production efficiency.

The method of choosing the optimal forms of the production management with respect of the pure current cost of coming money is developed/ The given method concerns the production management in the marketing conditions. The substantiated production programme of the factory is developed on the basis of the market studies.

In the thesis the mathematical models of the theory of labour motivation are given. The results of the studies can be effectively and practically used.

Підп. до друку 30.05.97р. Формат 60x84 I/16.Папір
друк.№1. Друк офсетний. Умовн.др.арк. I,39. Умовн.фарбо-відб. I,50.
Облік.-вид. арк. I,09. Тираж 120. Зам. 298. Безплатно.

Дільниця оперативної поліграфії при Державній академії
легкої промисловості України,
2520II, Київ-II, вул. Немировича-Данченко, 2.

